

Bülent GEÇGEL

**KAMUSAL DENETİM HUKUKUNDA
KAMU ZARARI VE SAYIŞTAYDA
HAK ARAMA YOLLARI**

onikilevha
KAMU İÇİŞLERİ BAKANLIĞI İÇİŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAMU HUKUKUNDA DENETİM

1.1. DENETİMİN TANIMI	6
1.2. DENETİMİN UNSURLARI	7
1.3. DENETİMİN AMACI	7
1.4. DENETİM TÜRLERİ.....	8
1.4.1. Yasama Denetimi.....	9
1.4.1.1. Doğrudan Yasama Denetimi.....	10
1.4.1.1.1. Meclis Araştırması	10
1.4.1.1.2. Genel Görüşme	10
1.4.1.1.3. Meclis Soruşturması.....	11
1.4.1.1.4. Yazılı Soru.....	11

1.4.1.1.5. Dilekçe Komisyonu Aracılığıyla Yapılan Yasama Denetimi.....	11
1.4.1.1.6. TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Aracılığıyla Yapılan Denetim.....	12
1.4.1.2. Dolaylı Yasama Denetimi.....	13
1.4.1.2.1. Sayıştay Denetimi	13
1.4.1.2.1.1. Sayıştayın Görevleri	15
1.4.1.2.1.1.1. Denetim	16
1.4.1.2.1.1.1.1. Denetim Alanı.....	18
1.4.1.2.1.1.1.2. Denetim Sonucu Düzenlenen Raporlar.....	19
1.4.1.2.1.1.1.2.1. Denetim Raporu	19
1.4.1.2.1.1.1.2.2. Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu.....	21
1.4.1.2.1.1.1.2.3. Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu.....	23
1.4.1.2.1.1.1.2.4. Mali İstatistikler Değerlendirme Raporu.....	24
1.4.1.2.1.1.1.2.5. Genel Uygunluk Bildirimi	25
1.4.1.2.1.1.1.2.6. Kamu İktisadi Teşebbüsü Yıllık Denetim Raporu	26
1.4.1.2.1.1.1.2.7. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Raporu.....	27
1.4.1.2.1.1.1.2.8. Diğer Raporlar	27
1.4.1.2.1.1.1.2.9. Yargılamaya Esas Rapor	28
1.4.1.2.1.1.1.3. Denetiminin Genel Esasları	28
1.4.1.2.1.1.1.4. Denetimin Kapsamı	29
1.4.1.2.1.1.1.4.1. Düzenlilik Denetimi	29
1.4.1.2.1.1.1.4.2. Performans Denetimi	37
1.4.1.2.1.1.2. Görüş Bildirme	39
1.4.1.2.1.1.3. Yargılama.....	39
1.4.1.2.1.1.3.1. Yargılama Görev Alanı.....	41
1.4.1.2.1.1.3.2. Yargılamanın Konusu.....	42
1.4.1.2.2. Kamu Denetçiliği Kurumu Aracılığıyla Yapılan Denetim	43

1.4.2. İdari Denetim.....	44
1.4.2.1. İç Denetim.....	45
1.4.2.1.1. İdarenin Kendisini Denetlemesi.....	46
1.4.2.1.2. Hiyerarşik Denetim.....	47
1.4.2.1.3. Organik İdari Denetim.....	47
1.4.2.1.4. 5018 sayılı Kanun'a Göre Kurulan İç Denetim Birimlerince Yapılan Denetim	48
1.4.2.2. Dış Denetim	49
1.4.2.2.1. Vesayet Denetimi	49
1.4.2.2.2. Özel Denetim Kuruluşlarınca Yapılan Denetim	50
1.4.2.2.2.1. Devlet Denetleme Kurulunca Yapılan Denetim.....	50
1.4.2.2.2.2. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunca Yapılan Denetim.....	51
1.4.3. Yargısal Denetim.....	51
1.4.4. Kamuoyu Denetimi	52

İKİNCİ BÖLÜM KAMU ZARARININ KAPSAMI VE UNSURLARI

2.1. KAMU ZARARI KAVRAMI.....	55
2.2. KAMU ZARARI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	57
2.2.1. Kamu Kaynağı.....	57
2.2.2. Kamu Gideri	58
2.2.3. Kamu Geliri	58
2.2.4. Kamu Malı.....	59
2.2.4.1. Kamusal Malların sınıflandırılması	59
2.2.4.1.1. Kullanma Açısından Kamu Malları.....	60
2.2.4.1.2. Kökenleri Açısından Kamusal Mallar	60

2.2.4.1.3. Kamusal Mal Niteliği Kazanması Açısından Kamusal Mallar	61
2.2.4.1.4. Taşınıp Taşınmadıklarına Göre Kamusal Mallar	61
2.2.5. İlgili	62
2.2.6. Sorumlu	62
2.3. KAMU ZARARININ UNSURLARI	63
2.3.1. Kamu Görevlisi	63
2.3.2. Kusur	65
2.3.3. Mevzuata Aykırı Karar, İşlem veya Eylem	67
2.3.4. Zarar	69
2.3.5. İlliyet Bağı	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAMU ZARARINDA SORUMLULUK VE SORUMLULAR

3.1. SORUMLULUK	73
3.2. KAMU ZARARINDAN SORUMLU TUTULANLAR	75
3.2.1. Bakanlar	77
3.2.2. Üst Yöneticiler	78
3.2.3. Harcama Yetkilileri	80
3.2.3.1. Harcama Yetkililerinin Genel Sorumluluğu	83
3.2.3.2. Kurul, Komite veya Komisyon Üyelerinin Harcama Yetkisinden Doğan Sorumluluğu	83
3.2.3.3. Harcama Yetkisinin Devri Halinde Sorumluluk	84
3.2.3.4. Harcama Yetkilisine Vekâlet Halinde Sorumluluk	85
3.2.4. Gerçekleştirme Görevlileri	85
3.2.4.1. Ödeme Emri Belgesini Düzenlemekle Görevlendirilen Gerçekleştirme Görevlisinin Sorumluluğu	87

3.2.4.2. Kurul, Komisyon veya Benzeri Bir Organca Düzenlenen Gerçekleştirme Belgelerinde Sorumluluk.....	88
3.2.4.3. Elektronik Ortamda Oluşturulan Ortak Veri Tabanına Bilgi Girişine Esas Olacak Belgelere İlişkin Sorumluluk.....	89
3.2.5. Muhasebe Yetkililerin Görev ve Sorumlulukları.....	90
3.2.5.1. Muhasebe Yetkilisinin İmza Kontrol Görev ve Sorumluluğu	90
3.2.5.2. Ödemeye Esas Belgelerin Eksikliği Durumunda Sorumluluk.....	91
3.2.5.3. Ödemeye Esas Belgelerde Maddi Hata Durumunda Sorumluluk	92
3.2.5.4. Muhasebe Yetkilisinin Gideri Hak Sahibine Ödeme Görevi	93
3.2.5.5. Muhasebe Yetkilisinin Gelir ve Alacakları Tahsil Görevi	94
3.2.6. Yetkisiz Tahsil ve Ödeme Yapanların Sorumluluğu.....	95
3.2.7. İlgililerin Sorumluluğu.....	96

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KAMU ZARARININ DOĞMASI, TESPİTİ VE TAKİBİ

4.1. KAMU ZARARININ BELİRLENMESİ.....	99
4.1.1. Kamu Zararının Belirlenmesinde Esas Alınacak Kriterler....	100
4.1.1.1. Yapılan İş, Alınan Mal veya Hizmet Karşılığı Olarak İlgili Mevzuatında Belirtilen ya da Mevzuatında Öngörülen Karar, Onay, Sözleşme ve Benzeri Belgelerde Belirlenen Tutardan Fazla Ödeme Yapılması	101

4.1.1.2. İlgili Mevzuatında Öngörülen Haller Dışında, İş Yaptırılmadan, Mal veya Hizmet Alınmadan Önce Ödeme Yapılması.....	102
4.1.1.3. Transfer Niteliğindeki Giderlerde, Fazla veya Yersiz Ödemede Bulunulması.....	103
4.1.1.4. İlgili Mevzuatı Gereğince Görevlendirilen Komisyon veya Kişilerce Rayiç Bedelinden Daha Yüksek Fiyatla İş Yaptırılması, Mal veya Hizmet Alınması.....	104
4.1.1.5. Kamu İdarelerine Ait Malların Kiraya Verilmesi, Tahsisi, Yönetimi, Kullanımı ve Elden Çıkarılması İşlemlerinin Mevzuata Uygun Bir Şekilde Yapılmaması	107
4.1.1.6. Görevlilere Teslim Edilen Taşınırın Zarara Uğraması.....	109
4.1.1.7. İdare Gelirlerinin Tarh, Tahakkuk veya Tahsil İşlemlerinin Mevzuata Uygun Bir Şekilde Yapılmaması.....	112
4.1.1.7.1. Tarh Zamanaşımı (Tahakkuk Zamanaşımı)	114
4.1.1.7.1.1. Tarh Zamanaşımını Durduran Sebepler	116
4.1.1.7.1.2. Tarh Zamanaşımını Kesen Sebepler	117
4.1.1.7.2. Tahsil Zamanaşımı.....	117
4.1.1.7.2.1. Tahsil Zamanaşımını Durduran sebepler.....	118
4.1.1.7.2.2. Tahsil Zamanaşımını Kesen Sebepler	118
4.1.1.7.3. Zamanaşımının Sonuçları.....	119
4.1.1.8. Kamu İdaresinin Yükümlülüklerinin Mevzuatına Uygun Bir Şekilde Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Kamu İdaresine Faiz, Tazminat, Gecikme Zammı, Para Cezası Gibi Ek Mali Külfet Getirilmesi.....	120

4.1.1.9. Mevzuatında Öngörülmediği Halde Ödeme Yapılması.....	121
4.2. KAMU ZARARININ TESPİTİ.....	123
4.2.1. Kontrol, Denetim veya İnceleme Yoluyla Kamu Zararının Tespiti.....	123
4.2.2. Sayıştay Denetçilerince Düzenlenen Sorgular ile Tespit Edilen Kamu Zararları	125
4.2.3. Sayıştayca Kesin Hükme Bağlama Suretiyle Tespit Edilen Kamu Zararı	130
4.2.4. Adli ve İdarî Yargılama Sonucu Tespit Edilen Kamu Zararı	134
4.3. KAMU ZARARI ALACAKLARININ ALACAK TAKİP DOSYALARININ AÇILMASI VE MUHASEBE KAYITLARINA ALINMASI.....	134
4.4. KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN TEBLİĞİ VE TAKİBİ.....	136

BEŞİNCİ BÖLÜM

KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN TAHSİLİ VE SİLİNMESİ

5.1. KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN TAHSİLİ	139
5.1.1. Kamu Zararının Güvence Altına Alınması.....	139
5.1.2. Kamu Zararından Doğan Alacakların Tahsil Şekilleri.....	140
5.1.2.1. Rızaen ve Sulh Yolu ile Tahsilat	140
5.1.2.2. Takas Suretiyle Tahsilat.....	141
5.1.2.3. İcra Yoluyla Tahsilat	142
5.1.3. Kamu Zararından Doğan Alacaklarda Taksitlendirme	143
5.1.4. Kamu Zararının Oluştugu Tarih.....	145
5.1.5. Kamu Zararından Doğan Alacaklarda Faiz.....	146
5.1.6. Zamanaşımı.....	147
5.1.6.1. Kamu Zararının Tespiti ve Tahsilinde Zamanaşımı.	147
5.1.6.2. Zamanaşımını Kesen ve Durduran Haller.....	148

5.1.6.2.1. Zamanaşımını Durduran Haller	149
5.1.6.2.2. Zamanaşımını Kesen Haller	149
5.1.7. Rücu Hakkı	150
5.1.7.1. Rücu Hakkının Kaybedilmesi	152
5.1.7.2. Rücu Davası.....	153
5.1.7.2.1. Rücu Davasında Zamanaşımı.....	154
5.1.7.2.2. Rücu Davası Açma Sorumluluğu.....	154
5.1.7.3. Rücu Edilebilecek Miktar.....	155
5.1.7.4. Zararı Ödeyen İdarenin Kamu Görevlisine Rücu Zorunluluğu.....	156
5.2. KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN SİLİNMESİ.....	158

ALTINCI BÖLÜM

SAYIŞTAYDA HAK ARAMA YOLLARI

6.1. SORUMLULARIN SAVUNMA HAKKI.....	167
6.1.1. Süre	167
6.1.2. Kapsam	167
6.1.2.1. Bilirkişi İncelemesi İsteme	169
6.1.2.2. Duruşma İsteme	170
6.1.2.3. Yargılamaya Esas Raporun Sonuç Kısmını İsteme ...	172
6.1.2.4. İlgili Belgeleri İncelmek Üzere İsteme	173
6.2. AHİZLERİN SAVUNMA HAKKI	174
6.2.1. Ahizlerin Fer'i Müdahil Olarak Hesap Yargılamasına Katılmaları	174
6.2.2. Ahizlerin Fer'i Müdahil Sıfatıyla Duruşmaya Katılması	176
6.3. KANUN YOLLARINA BAŞVURU HAKKI	181
6.3.1. Başvuru Şekli	183
6.3.2. Temyiz	185
6.3.2.1. Temyiz Sebepleri	186

6.3.2.1.1. Kanuna Aykırılık.....	186
6.3.2.1.2. Yetkiyi Aşmak.....	186
6.3.2.1.3. Usule Aykırılık	192
6.3.2.2. Temyiz Süresi.....	193
6.3.2.3. Temyiz Dilekçesine Cevap ve Cevaba Cevap	194
6.3.2.4. Temyiz Aşamasında Duruşma.....	198
6.3.2.5. Temyiz Edilebilecek Kararlar	198
6.3.2.6. Temyiz Kurulu Kararları.....	202
6.3.2.6.1. Olduğu Gibi Tasdik.....	202
6.3.2.6.2. Düzelterek Tasdik	202
6.3.2.6.3. Bozma.....	209
6.3.2.6.4. Kaldırma.....	219
6.3.3. Yargılamanın İadesi.....	221
6.3.3.1. Başvuru Süresi	222
6.3.3.2. Yargılamanın İadesi Sebepleri	222
6.3.4. Karar Düzeltilmesi	225
6.3.4.1. Süre	225
6.3.4.2. Karar Düzeltilmesi Sebepleri	225
6.4. İLAMIN TAVZİHİ VE DÜZELTİLMESİ	226
6.4.1. İlamların Tavzihi.....	226
6.4.2. İlamların Düzeltilmesi	227
SONUÇ	229

YEDİNCİ BÖLÜM

EKLER

7.1. Sayıştay Genel Kurul Kararları.....	237
7.1.1. 14.06.2007 Tarihli ve 5189/1 Karar No.lu Karar	237
7.1.2. 16.01.2017 Tarihli ve 5415/1 Karar No.lu Karar	261
7.2. Dilekçe Örnekleri.....	280

7.2.1. Ek No: 1 Temyiz Dilekçesi Örneği.....	280
7.2.2. Ek No: 2 Yargılamanın İadesi Dilekçesi Örneği.....	282
7.2.3. Ek No: 3 Karar Düzeltilmesi Dilekçe Örneği.....	286
7.2.4. Ek No: 4 İlamın Tavzihi ve Düzeltilmesi Dilekçesi Örneği..	290
KAYNAKÇA	291